

Основні групи організмів: бактерії, археї

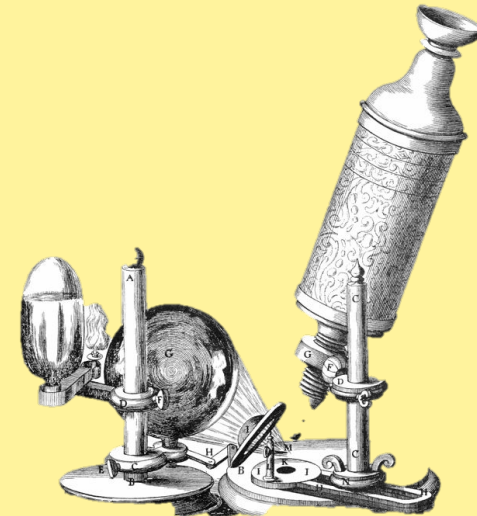
Поміркуйте!

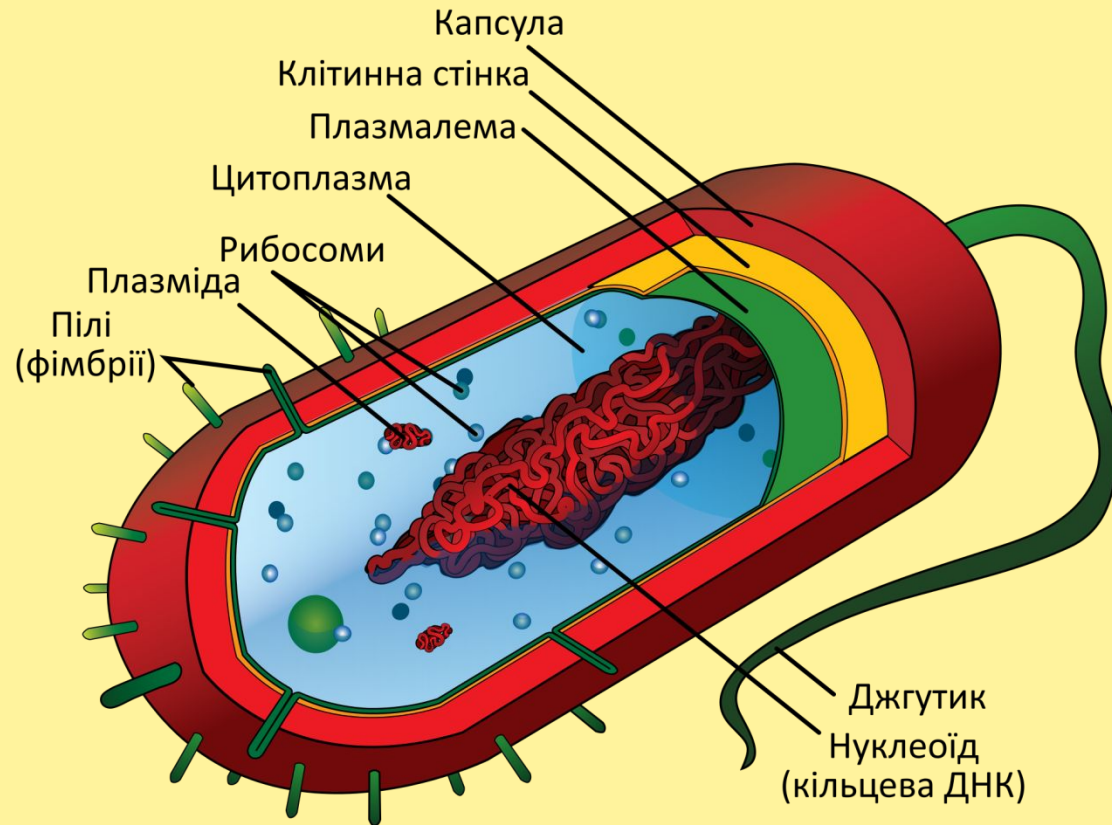
- ☐ З якою метою людина використовує прокаріотів у господарстві?
- ☐ Яке значення має розвиток мікробіологічної промисловості для України?

Уперше ці мікроскопічні
організми побачив **Ан. ван
Левенгук**

З того часу
зпочався розвиток
науки мікробіології

Прокаріоти - група одноклітинних організмів, що належать до таксону *Biota*

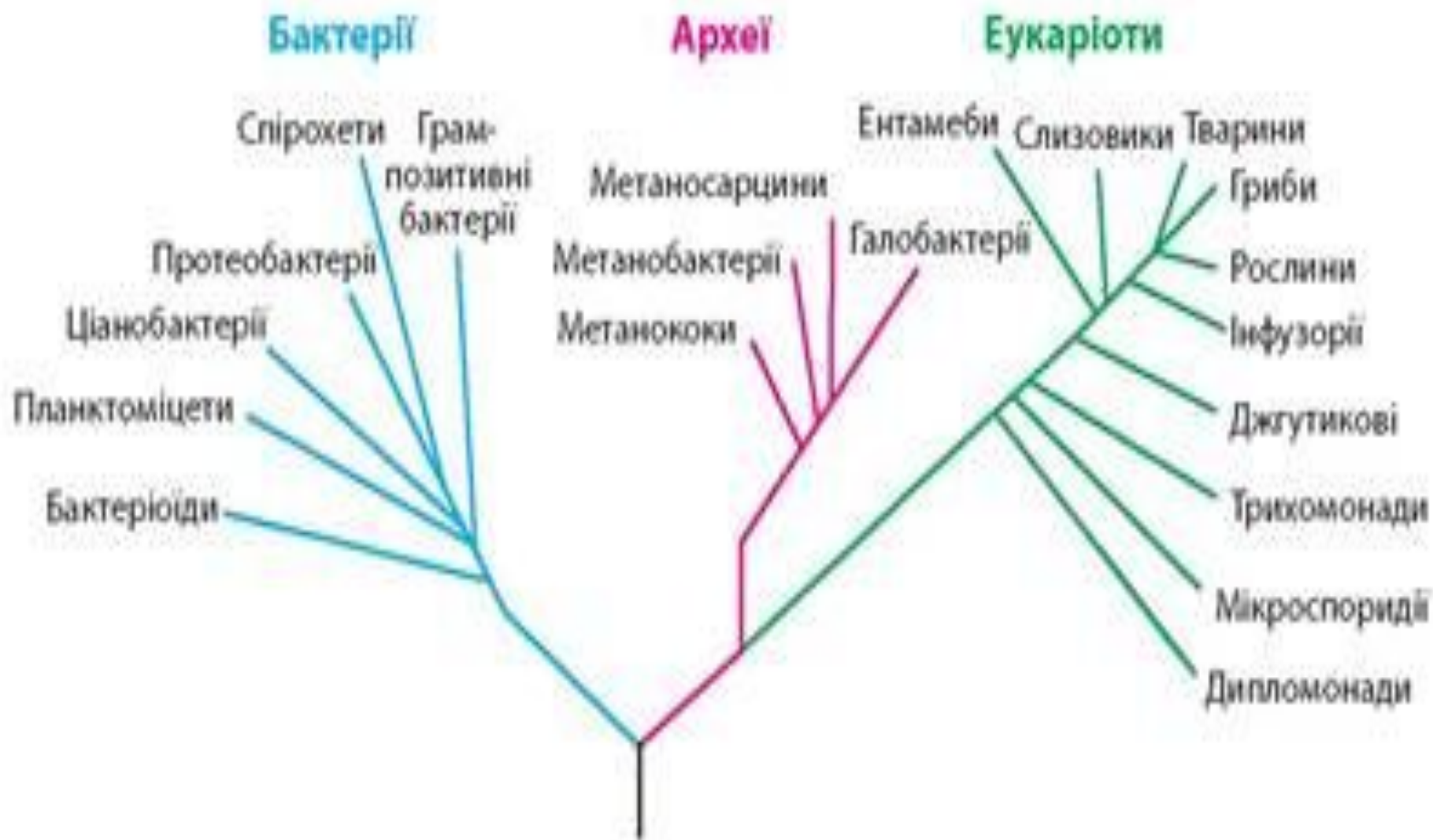
**Прокаріо
ти**

```
graph TD; A([Прокаріоти]) --> B([Бактерії]); A --> C([Археї]);
```

**Бактер
ії**

Археї

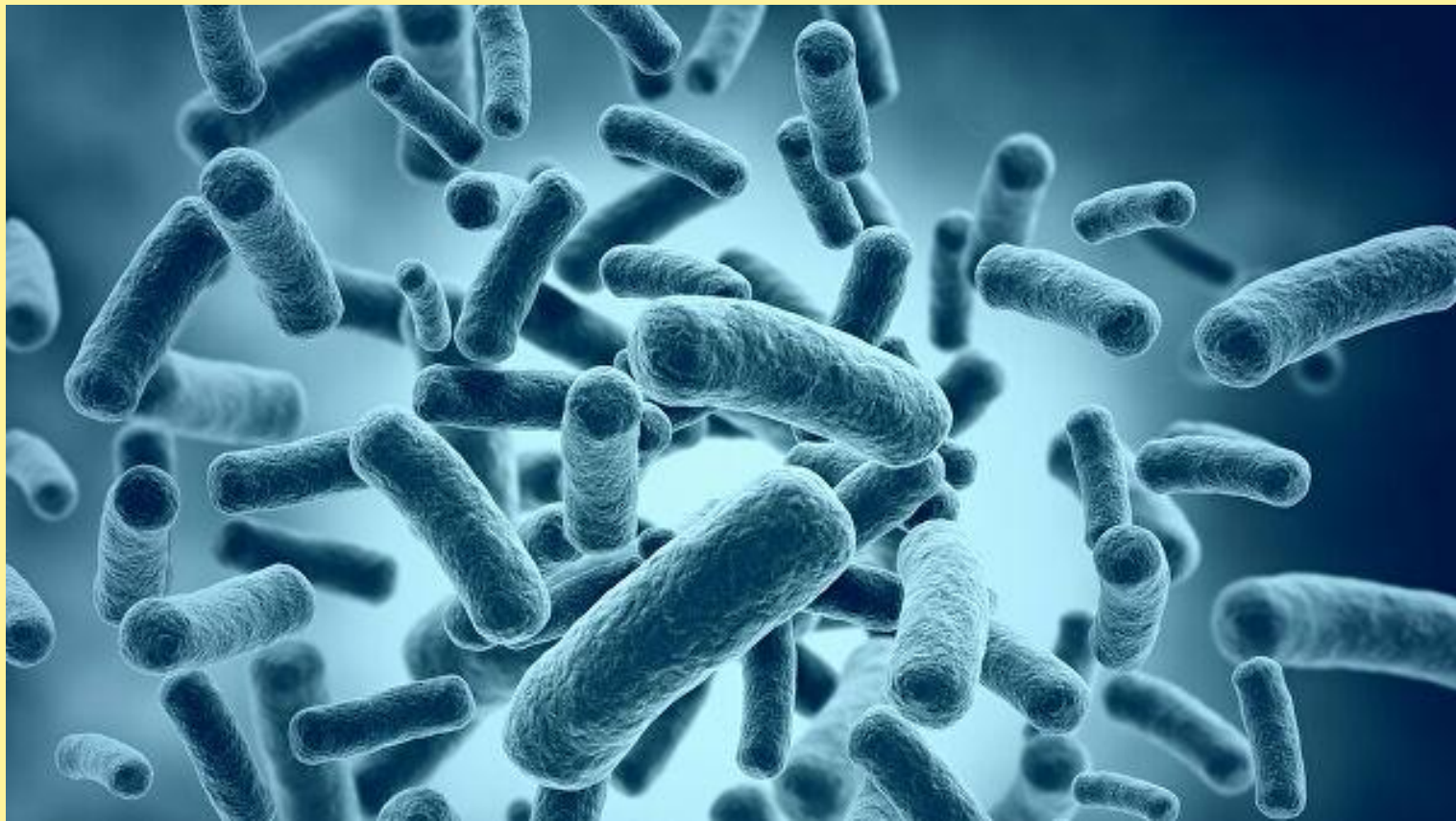
Філогенетичне дерево

Порівняльна характеристика прокаріотичних організмів

Ознака	Бактерії	Археї
Форма клітин		
Клітинна стінка		
Мембранні ліпіди		
Утворення спор		
Спосіб життя		
Умови життя		

Особливості організації та функціонування бактерій

Бактерії – це домен без'ядерних, одноклітинних, колоніальних, інколи і багатоклітинних (нитчастих) організмів

БАКТЕРІЇ – найдрібніші організми,

що мають клітинну будову

- Середні розміри бактерій варіюються **від 0,1 до 10 мкм**
- Бактерії освоїли найрізноманітніші середовища проживання:
**вони живуть у ґрунті, воді, повітрі,
на зовнішніх покривах тварин і рослин
та всередині організму**
- В 1 г ґрунту може міститися **до 100 млн**,
а в 1 куб.см молока – **більше 3000 млн**
бактерій.

Форми бактеріальних клітин

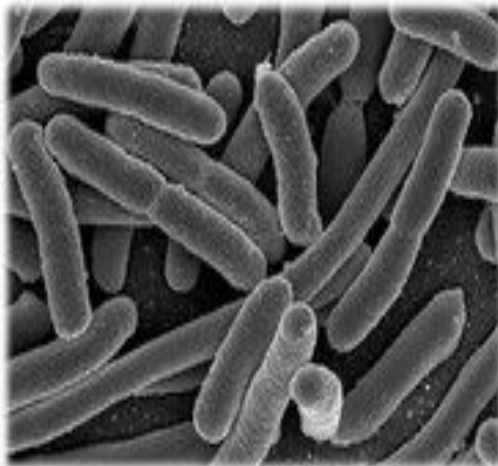
Staphylococcus aureus

бацили

коки

Кишкова паличка
Escherichia coli

стрептококи

стафілококи

диплококи

Особливості живлення бактерій

Атотрофи

(для синтезу власних
органічних сполук
використовують Карбон
 CO_2)

**Фотоавтотро
фи** (сонячну
енергію)

**Хемоавтотро
фи** (хімічну і
енергію
окиснення
неорганічних
сполук)

Зелені і
пурпурні
сіркобактерії

Залізобактер
ії,
сіркобактерії

Гетеротрофи

(для синтезу власних
органічних сполук
використовують Карбон
готових органічних сполук)

**Фотогетерот
рофні**
(сонячну
енергію)

**Хемотрот
рофи**
(хімічну
енергію
окиснення
органічних
сполук)

Залізобактер
ії,
сіркобактерії

Сапротрофні
,
паразитотро

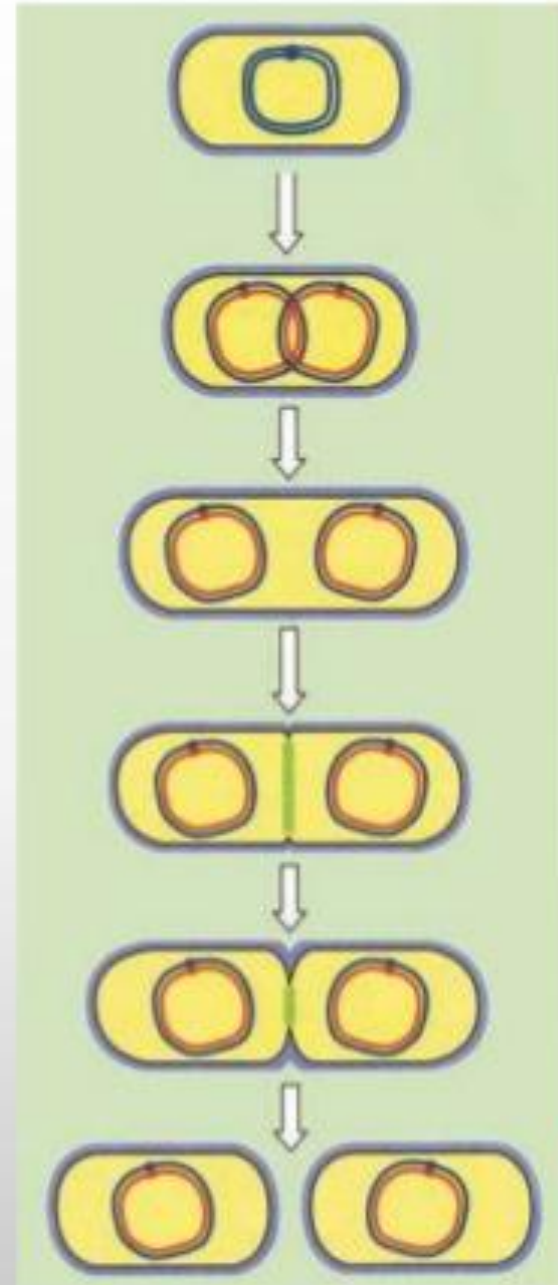
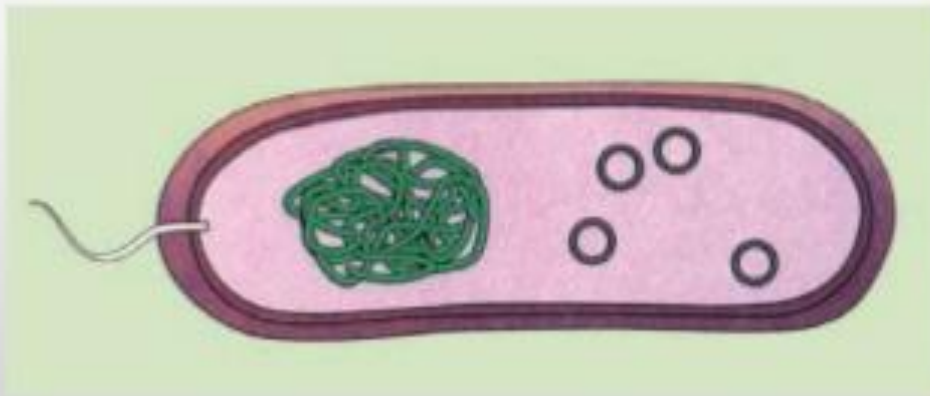
Дихання бактерій

Залежно від умов одержання енергії (способу дихання), прокаріоти поділяються на:

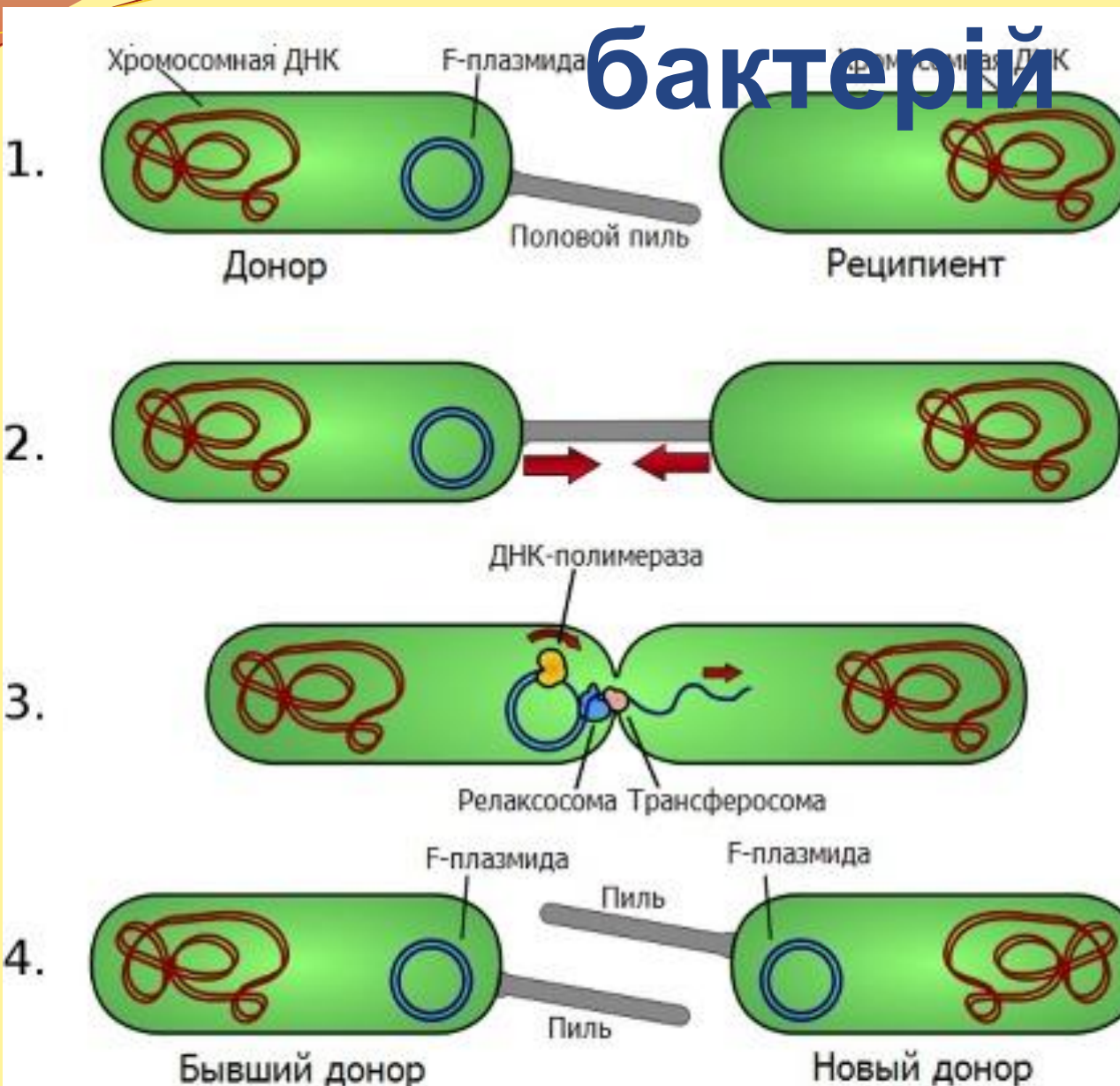
- **Облігатні аероби** - мікроорганізми, для оптимального росту яких необхідно 21 % кисню. До них належать збудники туберкульозу, чуми, холерний вібріон та ін.
- **Облігатні анаероби** - бактерії, які ростуть при відсутності вільного молекулярного кисню, за рахунок процесів бродіння (збудники правця, ботулізму, газової анаеробної інфекції, бактероїди, фузобактерії та ін.).

ПРОКАРІОТИ

Розмножуються лише
нестатево - поділом навпіл,
рідше брунькуванням, кожні
20 -30 хвилин.

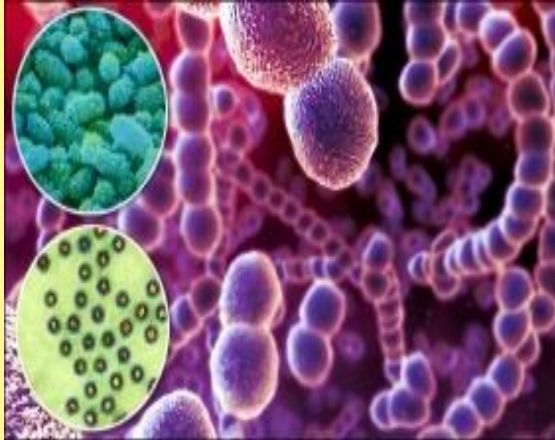

Схема кон'югації у бактерій

1. Клітина-донор випускає статевий пиль.
2. Пиль прикріплюється до клітини-реципієнту, поєднуючи дві клітини.
3. В мобільній плазміді відбувається односторонній розрив, і один ланцюг ДНК переходить в клітину-реципієнт.
4. Обидві клітини добудовують другий ланцюг ДНК плазмід, відновлюючи дволанцюгову кільцеву плазмиду, і утворюють статеві пілі. Тепер обидві клітини являються повноцінними донорами.

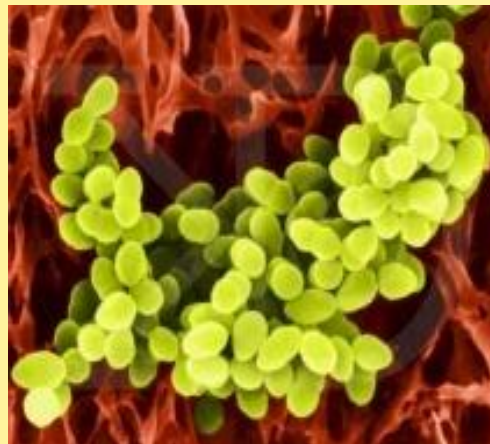
Різноманіття бактерії

Стрептококи

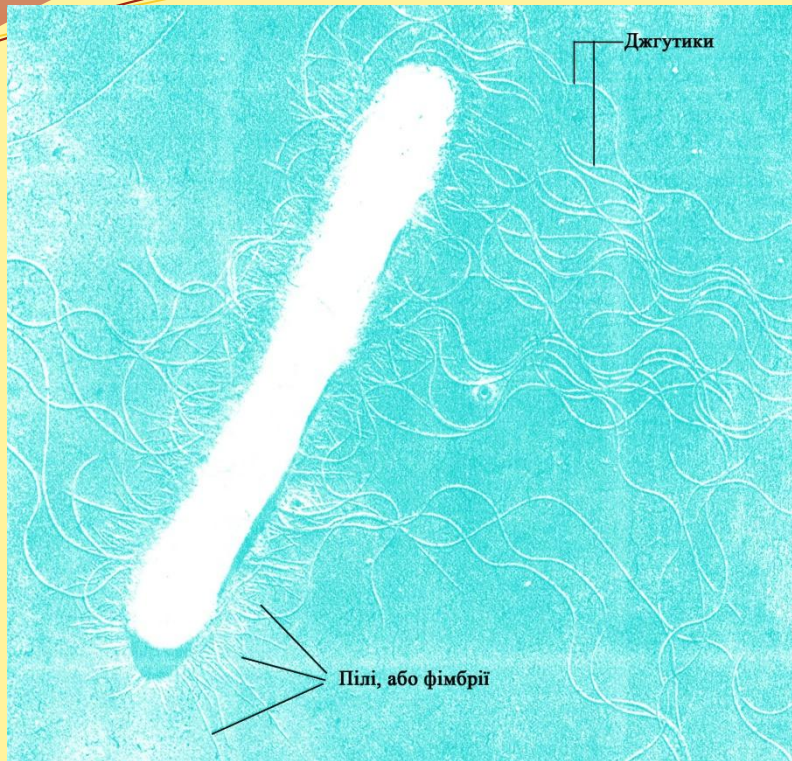

**Холерні
вібріони**

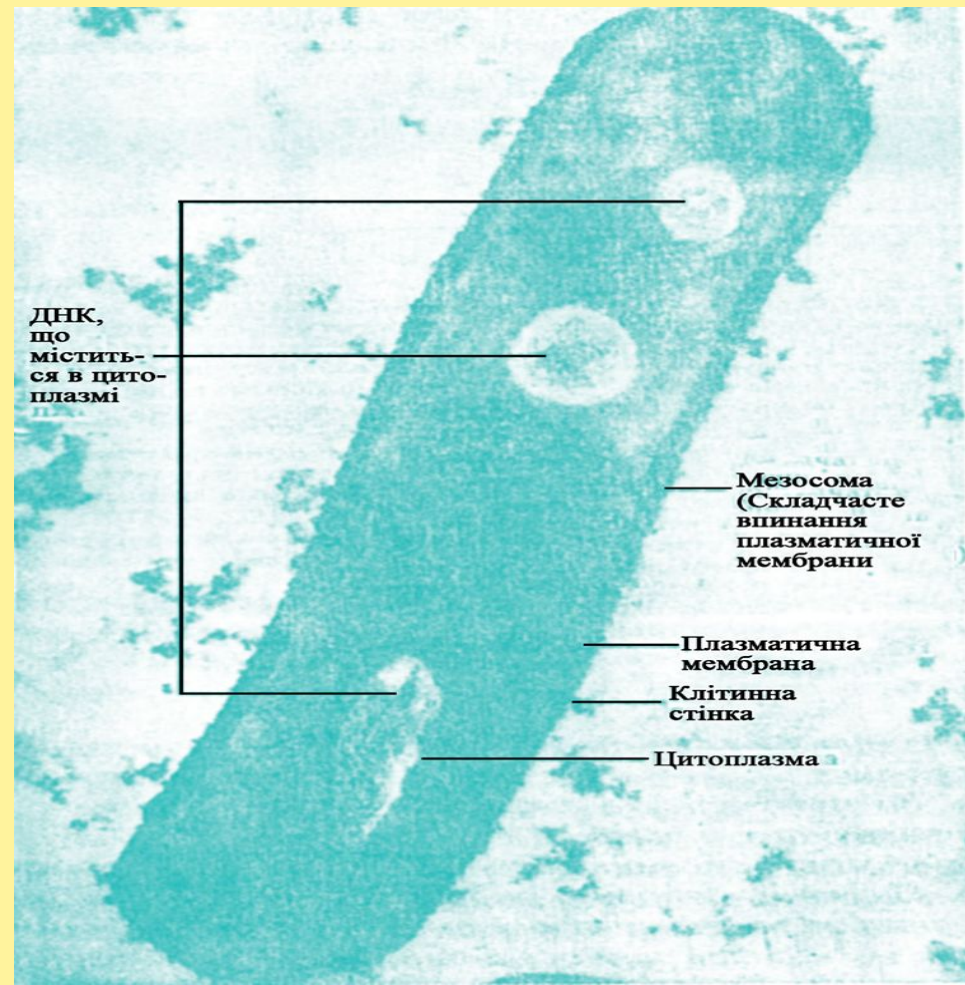

Стафілококи

БАКТЕРІЇ

*МІКРОФОТОГРАФІЯ
ПАЛІЧКОПОДІБНОЇ БАКТЕРІЇ,
зроблена за допомогою електронного мікроскопа $\times 28000$*

Роль бактерій у господарській діяльності людини

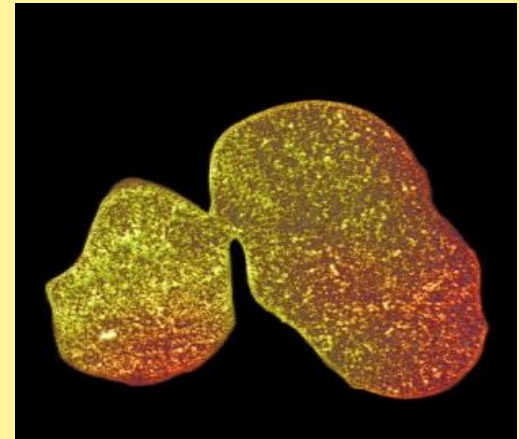
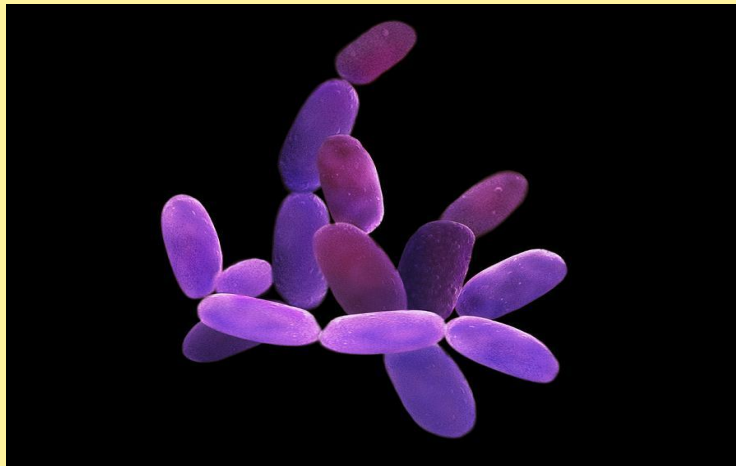
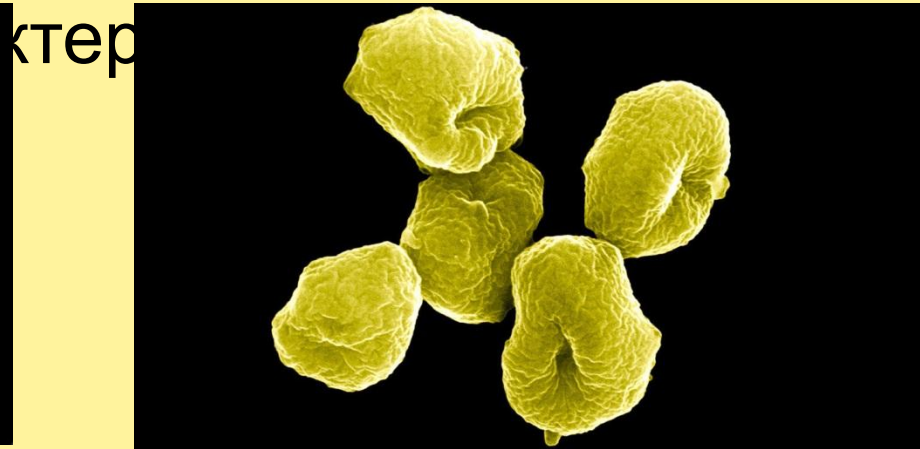
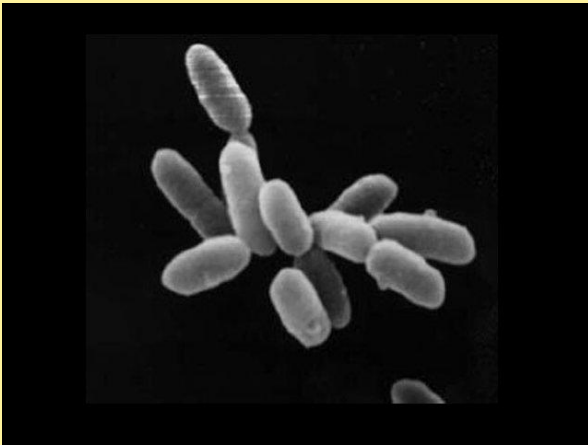

Бактерії розмножуються у харчових продуктах, спричиняючи їх псування.

Особливості організації та функціонування архей

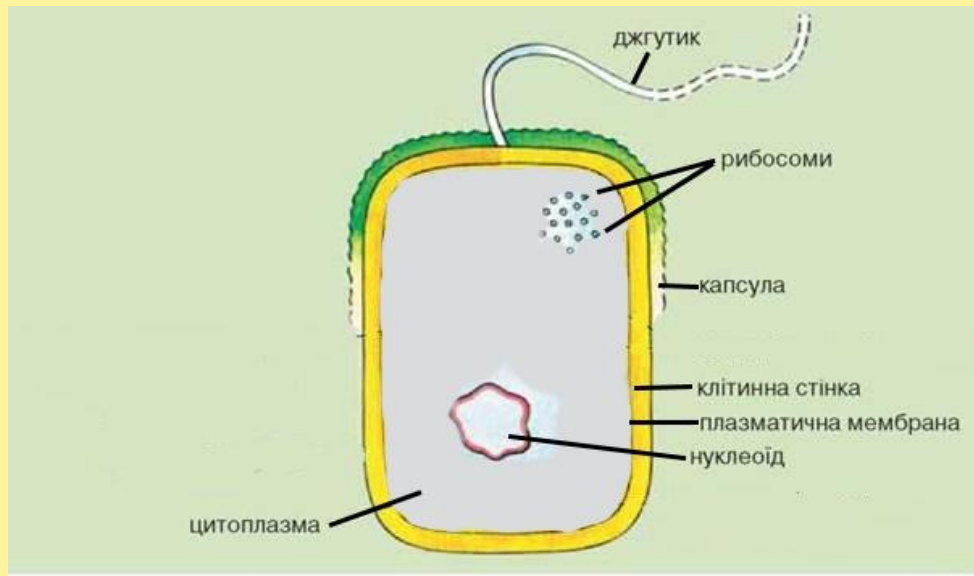
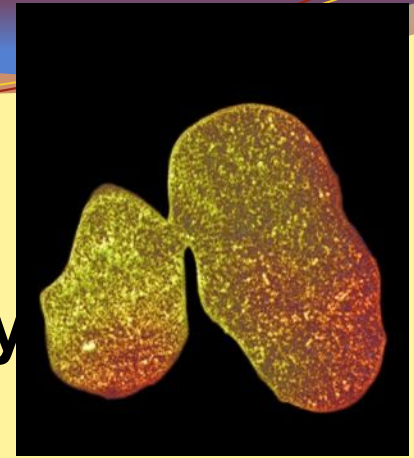

Археї (архебактерії) — одна з груп живих організмів, до якої належать мікроскопічні одноклітинні прокаріоти, що дуже відрізняються низкою фізіолого-біохімічних ознак від справжніх

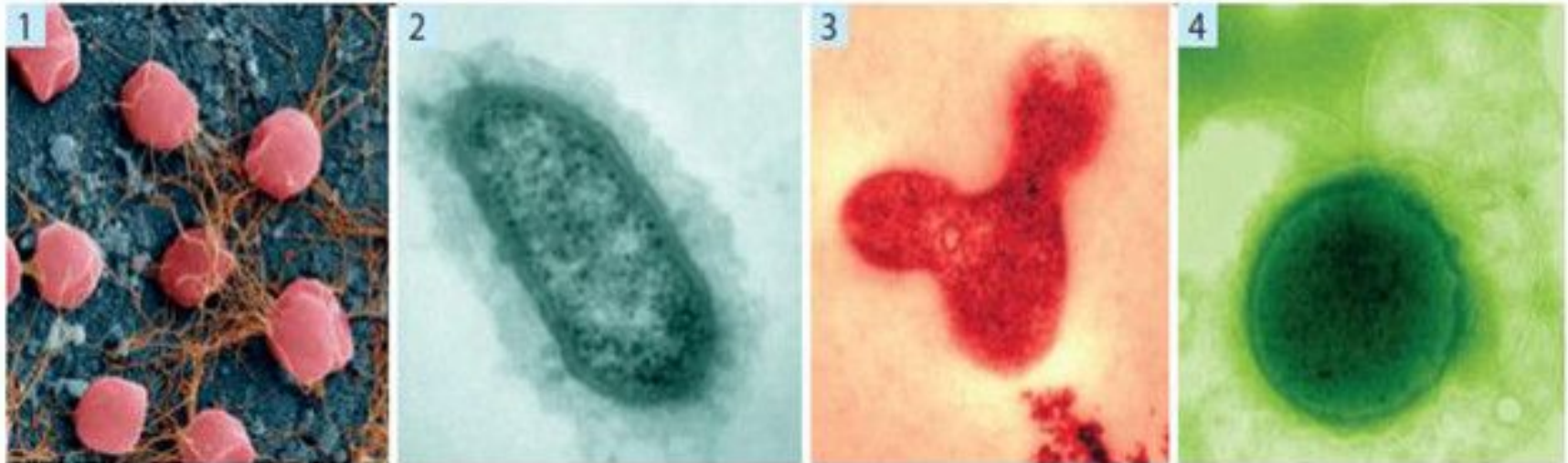
Основні ознаки Архей:

- Розміри від 0,1 до 15 мкм у діаметрі;
- є винятково **одноклітинними** організмами;
- клітинна стінка складається з **псевдомуреїну**

Групи архей

1. Термофіли (живуть за високих температур).
2. Галофіли (солелюбні).
3. Ацидофіли (живуть в кислому середовищі).
4. Алкалофіли (живуть в лужному середовищі).
5. Мезофіли (живуть в звичайних умовах).
6. Симбіонти (співіснують з різними організмами).

Представники архей: 1 – пірококкус (*Pyrococcus furiosus*) – є джерелом ферментів у біотехнології; 2 – метанобревібактер (*Methanobrevibacter smithii*) з кишечника людини; 3 – фероплазма (*Ferroplasma acidophilum*), яка проживає за pH 0; 4 – термококкус, яка витримує великі дози радіації

зрозумів

зможу розповісти

друзям

був здивований

запам'ятав

зробив для себе

ВИСНОВОК

